

INTERKOMUNIO

Otázka, obava, očekávání, výzva.

V nejširším významu zahrnuje výraz i pojem interkomunio (intercommunio = vzájemné společenství) *všechny vztahy* mezi křesťanskými církvemi a církevními společenstvími. V užším smyslu – a tím se tu chceme krátce zabývat – interkomunio *aktivní účast na večeři Páně* včetně přijímání, které se slaví a chápe v různých křesťanských církvích různě.

Od roztržky s východní církví a od doby reformace v západní církvi existovalo přijímání těla (a krve) Kristovy „uzavřené“, tj. jen pro příslušníky téže církevní formace. Světová konference Víra a řád v Lundu (1952) rozlišuje tři druhy „otevřeného“ interkomunia:

- a) vzájemné přijímání volné, tj. umožněné všem křesťanům;
- b) vzájemnost stanovená příslušnými autoritami úmluvou;
- c) jednostranné dovolení přijímat pro příslušníka druhé denominace, ne však dovolení vlastnímu příslušníku přijímat v denominaci druhé.

Od tohoto interkomunia se odlišuje intercelebrace, tj. společné slavení večeře Páně duchovními různých církví.

První postoj je převážně postoj církví protestantských (ne všech), druhý se utváří ekumenickými dohodami, třetí je (s výjimkami) postoj katolický.

Otázka interkomunia je otázkou víry a svědomí, otázkou ortodoxie a ortopraxe, otázkou otevřenosti a lásky. Po stránce naukové bylo pro interkomunio vykonáno za posledních dvacet let mnoho. Praxe však dosud neodpovídá teologickému stavu.

Katolická víra má rozvitou nauku o eucharistii. Rozpoznává v eucharistii aspekt trojičný: dar Otcův – skrze Syna – působením Ducha svatého. Aspekt christologický: Kristova skutečná přítomnost ve svátostném znamení, zpřítomnění Kristovy výkupné oběti (přítomnost též trvalá – svátost oltářní). Aspekt ekzeziologický: eucharistie je dána církvi, slaví se jako bratrská hostina, je znamením jednoty, ale také jednotu vytváří (srov. Dekret o ekumenismu 8); tento poslední moment je zvláště důležitý pro další vývoj v otázce interkomunia. Aspekt svátostný a charitologický (charis = milost) rozpoznává svátostné znamení jako slovo a čin Ježíše Krista; mocí svatého Ducha se ustavuje nová úmluva, nové společenství s Bohem a lidmi, které již zahajuje naše eschatologické setkání, plné a konečné. Proto přijímání vyžaduje podle apoštolových slov víru (1 Kor 10,15n) a přípravu (1 Kor 11,17-33).

Některé protestantské církve přijímají celou tuto nauku, jiné jen části. Katolickému pojetí vytykají „zvěčnění“, samy rozvíjejí moment osobního setkání s Kristem v eucharistii.

Proti katolické praxi, která budila u nekatolíků někdy právem pohoršení, stojí zase protestantská liberální teologie a ještě liberálnější praxe. Jestliže v katolickém světě vyprchal ze znamení duch, je u našich křesťanských bratří značná různost názorů, takže ustupuje Boží objektivita vyjadřovaná právě znamením. Na katolické straně je starost o jednotu, na evangelické starost o svobodu. Na katolické straně

podřízení se Bohu působícímu skrze svátost, na nekatolické osobní prožitky a individuální zbožnost.

Tyto a jiné rozdílly myšlení a staleté odloučení, tak bolestné a pohoršlivé právě u eucharistie, působí starost o pravdu na obou stranách. Není tedy u kořene naší současné praxe ani nepřátelství, ani pyšná sebejistota, ani majetnictví pravdy, ani neochota k změně smýšlení (i když toto vše a dost jiného mnohde existuje), ale obava vědomí a svědomí, aby pro nějakou spontánní reakci a v živelné touze po jednotě nebylo utraceno ani na straně katolické ani na straně protestantské něco podstatného.

Ekumenický direktář (1967) dovoluje eucharistickou vzájemnost s *východními* křesťany v nouzových situacích, ale i tenkrát, kdyby věřící nemohl příliš dlouho buď vůbec nebo jen s nějakým rizikem přijímat ve své církvi (č. 44). Ohledně *jiných* křesťanů stanoví o svátostech eucharistie, pokání a pomazání nemocných:

„Protože svátosti jsou jak znamení jednoty, tak i zdroje milosti (srov. Dekret o ekumenismu, 51. 8), může církev z dostatečných důvodů dovolit odloučenému bratru přístup k těmto svátostem. Může to být dovoleno v nebezpečí smrti nebo v těžké tísní (pronásledování, vězení), když odloučený bratr nemůže vyhledat duchovního svého společenství a žádá svátosti od katolického kněze z vlastního popudu, pokud ovšem vyjádří svou víru souhlasnou s vírou církve vzhledem k těmto svátostem a má správnou vnitřní dispozici. O jiných naléhavých případech ať rozhodne místní ordinář nebo biskupská konference. – Katolík v téže situaci smí tyto svátosti žádat jen od duchovního, který platně přijal kněžské svěcení“ (č. 55).

Instrukce o podávání eucharistie nekatolíkům zpřesňuje: „Protože jde o křesťany patřící ke společenstvím, jejichž víra je odlišná od víry církve a které nemají svátost kněžského svěcení, nese s sebou dovolení přijímat katolickou eucharistii nebezpečí, že se zatemní podstatný vztah mezi společenstvím eucharistickým a společenstvím církevním. Proto se tyto případy v Direktáři posuzují odlišně, než když jde o Východňany, a je jim dovoleno podávat jen v případech dosti vzácných, tj. „když to je naléhavě potřebné““ (č. 5).

(Dále se uvádí, že takové případy nemusejí být jen nebezpečí smrti nebo vězení a pronásledování, ale také když se nemohou dostat ke svému společenství, např. v diaspoře.) „Takoví věřící často postrádají jakékoli pomoci od vlastních společenství, anebo se jí mohou dožádat jen s velkými náklady a obtížemi. Pokud splnili ostatní podmínky uvedené v Direktáři, mohou být připuštěni k eucharistickému společenství, ale místnímu biskupovi přísluší zkoumat jednotlivé případy“ (č. 6).

Tento stav opatrnosti jistě není dokonalý a žádá nové otevření. Naukové sblížení již značně pokročilo (srov. teologické dokumenty protestantsko–katolické skupiny z Dombes: o eucharistii 1972, o svátostech 1980). Pro praxi se nezdá ani pro jednu ani pro druhou stranu vhodné řešení *via facti*. Proto je třeba stálé reformy církví, obrácení srdce, sjednocení v modlitbě, vzájemného poznání, ekumenické výchovy, nového způsobu zvěstování a stálé spolupráce v lásce a úctě (Dekret o ekumenismu čl. 5–13) – a to všech! Jestliže praxe nedosáhla dosud žádoucí výsledky, je to tím, že jsme těmito cestami dost opravdově nešli.

Kdo nikdy nebral vážně vlastní církev, nebude nikdy brát vážně ani jinou církev.

Karl Adam

V minulosti nám bylo několikrát nadhozeno, že bychom měli založit novou církev. Ale takové nové založení by usvědčilo ze lži naši snahu o smíření. Byli bychom se tím včlenili do starého mechanismu, který během dějin trhal tělo církve. Příliš jsme trpěli jeho následky, než abychom ho sami chtěli uvádět do chodu. Všichni, kdo se pokusili založit novou církev, byli zpočátku plní nevšední horlivosti, ale časem se znovu ukázaly známé nedostatky.

Roger Schutz, Deník, 9. 9. 1974